

לוי שקולניק אל אלישבע קפלן, ארצות הברית

דגניה ב, 28 בנובמבר 1934

לאליק חמדתי

יום רביעי בערב. קיבלתי מכתבך מבולטימור. [אם זה אלוהים אז ייתן לך כוח (רוסית)]
באורטוגרפיה אורתודוקסלית.

לפני ימים אחדים כתבתי לך שורות אחדות מתל אביב. זה היה בעצם יום שני בבוקר.
היום שבת אחרי נסיעה משונה. יצאנו בלילה בשעה 3 באוטו מיוחד עם [שמואל] דיין לנסוע
לחולה, וזו היא סיבת הנסיעה. היום צריך להתקיים האקט האחרון של מסירת הקונצסיה
לחנקין. דיין קנאה אכלתהו איך זה אנחנו לא נשתתף ביום היסטורי זה ולא נהיה על המקום.
חנקין מצדו התעקש ולא רצה אנשים רבים ולדעתי בצדק רב. ישבתי אתמול בבנק הפועלים
(הן אני דירקטור שם) יחד עם [ארתור] רופין והייתי עד לכך שחנקין אפילו לרופין לא יעץ לנסוע.
הרצפלד שאל את חנקין וגם עליו אסר לנסוע. והנה בלילה ממש תפשו אותי דיין והרצפלד
ובעיקר הדוחף – דיין, שמוכרחים לנסוע. התנגדתי בכל חושיי. בכלל אינני אוהב זיך רוקען
אחרי כבוד ובייחוד לבוא כאורח בלתי קרוא שנאה נפשי מעודי.
אך גברו עליי השידולים של "הצלת המולדת" וניסע. בשעה 9-10 בבוקר צריך היה
להיות ביסוד המעלה.

התברר כמובן שצדקתי אני בהערכתך ושהיה צעד טיפשי וקצת מעליב. אולי כותב
הזיכרונות פעם ירשום שבאותו היום היינו שמה. נו זה אמנם לא חשוב.
העיקר הוא כי היום נמסרה הקונצסיה במעמדו של [לואיס] אנדרוס מנהל הפיתוח,
ראש המשטרה, בעלי הקונצסיה הקודמת וכו'...

מסתדרת קודם כול קבוצת שומרים בהנהגתו של נחום הורביץ וחיים שטורמן ועוד
אחד. הקבוצה תהיה 7-10 איש רוכבים. זה הוא הדבר שמרגיז את דיין בראותו שמתחיל
להתרכז בידי "השומר" ואנשי שלומם. גם [אברהם] הפט רוגז ורוטן.

זה כמובן גם פרי היעדרו של אדם פעיל מצד חבר הקבוצות במרכז החקלאי.
עכשיו מדובר על פעולת הכיבוש אשר בזמן הראשון תתבטא בגידור, נטיעת גבולות,
קצירת סוף לתעשיית מחצלות, חרישה וכו'...

המרכז החקלאי פנה רשמית לכל הקיבוצים, חבר הקבוצות וארגונים ומציע להם לארגן
אנשים לעבודת כבוד זו.

חבר הקבוצות כמובן יארגן אנשים.
[יוסף] אהרונביץ מציע לי להיות המארגן והמנהל את העבודות האלו ועל ידי כך להיות
יחד עם נחום וחיים הוועדה המרכזית.

לא הסתלקתי אבל לא אקבל. בשבוע הבא ניסע שמה בוועדה לחקור קודם כול ולעבד
את תכנית העבודה ואחר כך נראה. יכולתי להכניס לתפקיד זה את [יוסף] גוריון.

וככה החולה קמה רשמית לנחלת עולם לנו. צרות לא תחסרנה. בתקופה האחרונה הסתה מאורגנת ופרועה נגד רכישת קרקעות על ידי יהודים אשר אולי עוד לא הייתה כמוה. ידועים לנו כל ההכנות שכבר נעשות בחולה מצד ידידים שונים ובראשם כאמל בק [כאמל חוסיין אפנדי] הידוע מימי תל חי.

אומרים שהממשלה תרצה לעזור ולהגן עלינו כי הן בידיעתה נעשה הדבר. נראה. תהיינה תביעות חכירה, אריסות, דייג, עיבוד מחצלות, מרעה וכו'...

בעלות הקונצסיה

למען תדעי. עד עכשיו הקרן הקיימת מסרבת להשתתף בעניין. בלית בררה נכנסה ההסתדרות וקיבלה 30%. הנותר מתחלק בין הכשרת היישוב, בנק לחקלאות ובניין, משה סמילנסקי ומילר. נעשים מצדנו מאמצים רבים למשוך את הקרן הקיימת. בשבוע זה השתתפתי בישיבה עם [מנחם] אוסישקין ויש לי תקווה שייכנס לעניין וידרוש לקרן הקיימת 50%. ואז אנו [ההסתדרות] נמסור את החלק שלנו. כדאי כי הפיננסירונג תעשה מכספי הטרנספר והאובליגציות של הקרן הקיימת. נודע לי בישיבה עם מרגליות¹ – מנהל האפ"ק – "העברה" כי גם סמילנסקי – קרי "הנוטע" משתמשים בכספי גרמניה בשביל החלק שלהם בחולה. וככה יצא מעז מתוק. היטלר יגאל לנו את החולה.

עד כאן לפי שעה על דבר החולה. [...]

¹ ככל הנראה חיים מרגליות-קלורסקי.